

19. august 2022

UKA 2022/81

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Innuttaasut peqqissutsikkut sullinneqarsinnaanissaat anguniarlugu cubameersuni peqqinnissaqarfimmi sulisunik sulilersitsiniaanissamut suliniut unitsinneqarallarsimasoq aallarnisaqqinnissaa anguniarlugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Aallarnisaaneq 2022 naatinnagu pissaaq.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Tungavilersuut

Peqqissutsimut ilisimasallit sulisut amigaataanerisa ajornartorsiutaanera ajoraluartumik nalunnginneqarluarpoq. Ukiut tamaasa politikkip tungaaniit tamanna naqissuserneqartuarpoq. Tungavilersorneqartuarlunilu sulilersitsiniaanerup unammillernartuunera ataannartitsiniaanerullu ajornausoortarnera.

Politikkip tungaaniit aaqqiissutissanik ujartuisoqartillugu ajornartorsiutip pioreersup toqqaannartumik aaqqissornagu suliniuteqartoqartarpoq, soorlu UKA2019-mi peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitamik pilersitsisoqarmat, innersuussutinik tunniussisussanik. Paarlatsianikpiffissaq, aningaasat aammalu nukiit innuttaasut napparsimasut toqqaannartumik ikiorserneqarnissaannut suliniutinut atortariaqapagut. Soormi ajornartorsiut toqqaannartumik aaqqiissuteqarfigigutsigu sulilersitsinernik? Takuneqarsinnaavoq peqqinnissaqarfimmi suleriaatsinik eqaallisaasoqangaatsiarsimasoq, soorlu siniffiit aammalu sulisut taakkut atorlugit suliaritinnerit amerleriarsinnaasimmata. Suliaritinnernut aammalu nakorsaatinut akit qaffakkiartornerisa peqqinnissaqarfimmi sulisoqarneq aamma erloqinartorsiortippaa.

Uanilu peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap innersuussutissai utaqqisinnaanngilagut. Nalunngilarpummi nunatta avataaniit peqqinnissatigut ilisimasalinnik sulilersitsiniaanermut misissuinermik suliaqarnerat immikkut suliarigaat. Taamatut ittumik suliaqarneq immikkut ilisimasalinnut killilerlugu suliarineqartariaqaralarpoq, soorlu anæstesi-mi aammalu immikkoortortaqarfinni peqqissaasut aammalu immikkut ilisimasalittut ilinniarnikkut misilittaavigineqarsinnaasumi taamatuttaarlu nakorsat ikittuinnaasuni misilittagaqarsinnaanermut aqutissanut periarfissagissaartuni. Periarfissaavutaaq aamma erniartortarifk immikkoortortaqarfiini pisariaqartitsisuni soorlu Aasiaat aamma/imaluunniit Tasiilaq, peqqinnissatigut tamakkiisumik eqimattaasumik aaqqiissuteqarnissaaq. Taamaasilluni Nuummi inissaaleqineq aporfiunani nartusut illoqarfimminni/sumiiffimminni ilaquuttatik qanillugit ilaqtariittullu toqqissisimanartumik erninissaannut periarfissaqalersillugit.

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu ataatsimiitsitaliap aammalu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu ataatsimiitsitaliap peqqissaasut kattuffiat PK aamma peqqinnissaq pillugu kattuffiit ppk naapeqatiginerini takujuminrisimavoq peqqinnissaqarfik ukiorpaalunngortuni sullivimmi avatangiisitigut ajornartorsiuteqarsimasoq. Tunggaviuvoq assaat kissalaartut aammalu suleqatit pikkorissut amigaatigineqarnerini suliat annertusiartuinnavinnerini sulisut nunatsinneersut ikittut akornanni angummanniarneq. Uani immikkut isigineqassaaq Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik Danmark-mut sanilliullugu allaanerummat, taamaattumillu sulilersitsiniaanermi unammillernartunut

ajulusooqqajaanerulluni. Innuttaasut sulisorisallu nakorsat immikkut ilisimasallit aammalu peqqissaasut amigaataaneraniit kingunissat malugivaat, aammalu nunanut allanut sanilliulluta akissarsiatigut taartaasarnermullu unammillersinnaaneq annikinnerunera malugineqarluni. Nunat taakkoqqissaat aamma peqqinnissaqarfimmi sulisussarsiornerminni unammillerneqareeqasut.

Kisitsisitigut ukiuni siumut allattorsimaffilerinerni takussutissippaa Danmakimi napparsimaveqarfinni peqqissaasut 5.000-it amigaatigineqalerumaartut.¹ Allatut taasinnaangilarput, ajorluinnaqqissaarpoq ullumikkutut Danmark nunatut kisiartatut sulisussarsiorfittut pituttoqqaffigissallugu aalajangeqqanerput. Kinguneri ersaripput, innuttaasugut kamaqqasut, ulluinnarni kalerrisaarisut peqqinnissatigut ikiorneqarneq naammaginagu. Tamanna peqqinnissatigut inatsimmi toqqaannartumik unioqqutitsineruvoq, pisariaqarpoq aammalu avaqqussinnaangilarput iliuuseqarnissarput.

Taamaattumillu Naalakkeruisuusimasut suliinit suliniummik tigussaasumik suliniuteqartoqarsimavoq², ajoraluartumilli qinersineq 2021 kingunerisaanik unitsinneqarsimasoq, pissaanerullu nikinnerasigut. Taamatuttaarlu maannakkut Naalakkersuisuusut §37 naapertorlugu apeqqummut normu 136/2022 akissuteqaataanni unitsivinneqarsimasoq.³

Piffissanngunnginnerluni ataavartunik aaqqiissutit ujartornerini innuttaasut sulisullu pillugit peqqinnissaqarfimmi sullissineq pitsaannerusoq qulakkeernissaanut akisussaaffimmik tigusinissaq?

Ajornartorsiut erloqinaqqissaartuq uteqqiattumik akkuuffigisinnaangilarput, nunatsinni innuttaasunut peqqiissutsikkut sullissineq qulakkeersinnaanagu, saniatigullu sulisorisagut sakkortuumik unammillerneqaaqqasut sulisussatigut ikiorsinnaanagit. Maannakkoqqissaaq isumaqatigiissutit aammalu tamanit naluneqanngitsunit oqaluttuassaniit nalunngilarput peqqinnissaqarfimmi nakorsat peqqissaasullu kalaallisut oqaluttuusut branche taanna qimannissaanut eqqarsaatersuuteqartut, sullivimmi avatangiisit atugassarititaasut kingunerisaanik. Ajoraluartumillu aamma takoreerparput peqqissaasut pikkorisut, ernissusiortut aammalut nakorsat immikkut ilisimasallit ukiuni sulisinnaassutsiminniittut branche suliffik qimannissaanut aalajangereersimallutik soraarnikut. Tamanna nukissanik annaasaqarneq nuna tamakkerlugu ajorsarneruvoq. Nassuerutigisigu ulluinnarni ingerlatsinermi unammillernartortaqarpoq, kisiannili aammattaq nassuerutigisigu maani inimi inatsi ataavartussamut tulluarsassallutigu pissaaneq tigummigatsigu.

Naalakkersuisut maanna nassuerutigaat aasaanerani immikkorluinnaq inissisimasoqartoq siornarnit sanilliullugu sulilersitsiniaaneq ajornarnerusimammat.⁴ Tamanna annertuumik kingunerlulluni. Meeqqagut piffissaagallartillugu ikiorserneqarsinnaangillat. Kræftelutik napparsimasut ikiorserneqarnissaminnut siviunerusumik utaqqisariaqarput, pisariaqartitsinerlu naapertorlugu immaqa ikiorserneqarsinnaanatik. Tamanna peqqinnissaqarfimmi sulisunut sullivimmi avatangiiserisaannut kingunerluuteqarujussuarpoq, ilaqutaasunullu aamma anaanaminnik, ataataminnik, meeqqaminnik, aannaakkuminnik, ajaminnik ilaqutaasunullu sinnerinut paaqqutarinnittariaqalernermik kinguneqartitsisarmat piffissaq

¹ "Udenlandske sygeplejersker vil arbejde i Danmark: Ansøgninger ligger ubehandlede i mere end halvandet år", Artikel på dr.dk den 13/12-2021

² "Naalakkersuisut cubameersunik nakorsassarsiorsinnaaneq misissuiffigaat", ilanngussaq Sermitsiaq.AG 12/3-2021

³ Akissut § 37-apeqqut normu 136-2022

⁴ "Peqqinnissaqarfimmi sulisussaqaarnniarnikkut inissisimaneq - aasaq 2022, ilanngussaq naalakkersuisut.gl 15/6-2022"

nuanniilliornermiit kamaqqanermut sangusarluni. Taassumallu avataasigut innuttaasoqarpugut inatsi malillugu peqqinnissaqarfimmit ikiorserneqarnissamut pisinnaatitaaffimminnik naaperiarneqanngitsunik.

Pitsaanagerusumik ataavannerusumillu sulisussanik ujarlerneq qulakkeertariaqaavipparput, sulisooreersunut erloqinartuuvoq innuttaasunullu peqqinnissaqarfik toqqissisimanarnanilu upperinninnginnermik pilersitsilersrpoq nakorsat peqqissaasullu taarseraattut pequtaallutik. Peqqissaasutut suliffiusinnaasut 300-juusuni taamaallaat 140 sulisorineqarput taamatuttaarlu nakorsatut suliffiusinnaasuni 100-juni kisimi 30-it sulisorineqarlutik. Taakku avataasigut ukiut ingerlanerini taamaallaat ukiumut 5-7-it missingerlugit peqqissaasutut naammassitittarpagut aammalu ukiut qulit ingerlaneranni 44-ut nakorsatut naammassisimallutik, taakkunani amerlasuut maani Kalaallit Nunaanni najugaqaratik.⁵ Tamanna pitsaassutsimut ataavartumillu ingerlatsinerneq taamaasillunilu piginnaasatigu ineriartortitsinerneq kinguaattoortitsinerneq kinguneqarpoq.

Minnerunngitsumik sivikitsuinnarmik suliarortut taarsigallartut nunatsinni peqqinnissaqarfimmi suliarortangamik takuneqartarpoq Kalaallit Nunaanni suleriaatsikkut kulturi allaanerusequmut pigaanni peqqinnissaqarfimmi innuttaasunullu aqqiagiinnginnerit pilersartut. Sullivimmi avatangiisit sunnerneqartarput, pitsaasumik pitsaanngitsumillu, sulisorisallu nutaanut sulisorineqareersut ilinniartitsinissaannut nukersortinneqalersarlutik. Nunat avannarlerniit aamma sulilersitsiniarnernut suliniutinut aningaasartuutit annertungaatsiarput, ukiumut atorfinitsitsinerneq soraarnernullu 16 million koruunit atorneqartarlutik.⁶ Aningaasat sulisoreriikkanut ataannartitsinissamut innuttaasunullu sullissinikkut pitsanngoriaatissanut toqqaannartumik atorneqarsinnaagaluit.

Isumaga misilittagakkalu uaniipput, innuttaasut nunatta avataaneersunik peqqinnissaqarfimmi sulisussanik misiliissallutik piareersimasut, tamannalu ataatsimoorussamik misiliineq toqqissisimanermik pilersitsinnaassappat maani aallarnisarnissaanut sapiinnerusariaqarpugut. Peqqinnissatigut aqutseriaasitsinni pitsanngoriartitsiniaruttaga oqaatsit aporfiusanngillat.

Cubami peqqinnissaqarfik uagut peqqinnissatigut unammillikkatta assigiiffeqarfigaat, soorlu tuberkolose assigisaallu, inissisimanerlu taanna peqqissutsikkut pitsanngorsaaneq anguniarlugu peqqissaasunik nakorsanillu pilersitsiortorerikkut ineriartorneq pitsaasumut sangusissimavaat. Taamaattumik Cuba suleqatiginissaanut pitsaaqutinik ulikkaarsoraarput.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalakkersuisut peqqinnissatigut aqqissuusseqqinnissamut eqqarsaataat aammalu partiit sinnerisa oqallinnerneq ilaliussassaat qilanaaraakka.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Siunnersuut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissaqarpoq. Taakkuli 125.000 koruunit (1/4 Atorfillip ukiumut suliarisartagai) sinnernissaat naatsorsuutigineqanngilaq, suliat aallarnisarneqareernikummata.

Namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Assaat kissalaartut amerlanerulernerisigut peqqinnissatigut sullissineq pitsanngoriaateqarnerisigut malitsigisaanik naatsorsuutigineqarsinnaavoq sulisartut sukanerusumik sulileqqittalernissaat.

⁵ Akissut § 37-apeqqut normu 108/2022

⁶ Akissut § 37-apeqqut normu 19/2020

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Pitsanngoriaatit malitsigisaanik peqqinnissatigut sullissineq pitsanngoriaateqassasoq, innuttaasumut ataasiakkaamut aningaasatigullu.